

Mai vei Peresitedi Boyd K. Packer
Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Dusimaki ena Yalo Tabu

*Sa rawa meda dusimaki vakayadudua ena yalo
ni ivakatakila kei na isolisoli ni Yalo Tabu.*

Sa 400 oqo na yabaki mai na gauna a tabaki kina na iVola Tabu Makawa mai na nona cakacaka gugumatua o William Tyndale, e dua au raica ni tamata qaqa.

Era a sega ni vinakata na italatala vakalotu me vakadewataki na iVola Tabu ki na vosa Vakavalagi. Era a vakasasataki Tyndale mai na dua na vanua ki na dua tale. A qai kaya vei ira, “Kevaka ena vakabulai au na Kalou, au na vakayacora ena dua ga na gauna lekaleka me kila vakalevu cake mai vei kemuni na iVolanikalou e dua na cauravou dausiviyara.”¹

A lawakitaki o Tyndale ka laki sogo tu ena dua na valeniveivesu buto, ka batabata mai Brussels me dua na yabaki vakacaca. A kakadresudresu sara na nona isulu. A kerea vei ira a vesuki koya mera solia mai na nona kote kei na isala kei na dua na kadralla, ka kaya, “Sa ka ni oca mai na dabe dua-dua tiko ena buto vakaoqo.”² A sega ni soli vua na ka oqo. E tarava sara, na nona sa kau tani mai valeniveivesu ka laki tu e matadra na lewevuqa, a kidomoki ka vakamai ena dua na duru. Ia a sega ni mai maumau wale na cakacaka kei na nona mate o William Tyndale.

Me vaka ga ni ra sa vakatavulici tiko mera kila na ivolanikalou na luvadra na Yalododonu Edaidai ni ra se itabagone, era sa mai vakataucokotaka kina na kena sa yaco na veika a parofisaitaka tu mai o William Tyndale ena va na senitiuri sa oti.

Na noda ivolanikalou nikua o ya na iVola Tabu, na iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito, na Mataniciva Talei, kei na Vunau kei na Veiyalayalati.

Me baleta ga na iVola i Momani, eda sa vakatokai tiko meda Lotu Momani, ka da sega ni cudruvaka na vakayacani kina, ia e sega ni dodonu oqo.

Ena iVola i Momani, a sikovi ira tale na Nifai na Turaga baleta ni ra a masu vua na Kalou ena Yacana. A kaya kina na Turaga:

“A cava dou sa vinakata meu kitaka vei kemudou?”

“E ratou sa kaya vua: Turaga, ni tukuna vei keitou na cava me yaca ni lotu oqo; ni ra sa veiletitaka tiko na tamata na ka oqo.

“A sa kaya vei iratou na Turaga . . . , a cava era sa vosa kudrukudru ka veileti kina na tamata ena ka oqo?”

“Era sa sega li ni wilika na ivolatabu, ni sa tukuna mo dou vakatokai

ena yaca i Karisito . . . ? Ia dou na kacivi ena yaca oqo e na siga mai muri. . . .

“Ia na ka kecega dou sa kitaka, mo dou kitaka ena yacaqu; o koya mo dou vakatoka na lotu oqo e na yacaqu; ka kerea vua na Tamaqu e na yacaqu me vakalougatataka e na vukuqu.

“Ia kevaka sa sega ni vakatokai ena yacaqu, e na rawa vakaavei me noqu lotu? Ia kevaka sa vakatokai ena yaca i Mosese, sa lotu i Mosese; se kevaka sa vakatokai e na yaca ni dua na tamata, ia sa lotu ni tamata ko ya; ia kevaka sa vakatokai ena yacaqu ka tara cake ena noqu ivakavuvuli, sa qai noqu lotu.”³

Ni da talairawarawa ki na ivakatakila, eda sa qai vakatokai keda me Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ka sega ni Lotu Momani. Na imatai ni ka era sa vakatoka na tamata na Lotu me Lotu Momani se vei keda meda Momani, e dua tani toka ni da vakayacora vakakina.

E ratou kaya na Mataveiliutaki Taumada:

“Sa ka bibi sara na kena vakayagataki na yaca sa vakatakilai mai, Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai (V&V 115:4), ni sa noda ilesilesi meda kaburaka kina na yaca ni iVakabula e vuravura taucoko. O koya gona, o ni sa kerei ni gauna eda tukuna kina na Lotu meda na vakayagataka taucoko sara na yacana ni sa gadrevi vakakina. . . .

“Ni da tukuni ira na lewe ni Lotu, me cavuti vakaoqo ‘lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.’ Sa rawa talega me cavuti vakalekaleka, ‘Yalododonu Edaidai.’ ”⁴

“[O ira na Yalododonu Edaidai] sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito, ka parofisaitaki Karisito, ia eda vola na ka sa vakatakilai vei keda, mera kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca.”⁵

Era na lewa ga na kai vuravura na ka mera vakatokai keda kina, ia meda nanuma tiko ena noda ivosavosa ni da lewena tiko na Lotu i *Jisu Karisito*.

Eso era kaya ni da sega ni lotu Vakarisito. Era sega sara beka ga ni kilai keda se sega ni kilai keda vakavinaka.

Ena loma ni Lotu, na cakacaka tabu vakalotu yadudua e vakayacori ga ena lewa kei na yaca i Jisu Karisito.⁶ Oqo ga na ituvatuva vata ga ni Lotu taumada era tiko kina na iapositolo kei na parofita.⁷

Ena gauna e liu a kaciva ka vakatikora na Turaga e Tinikarua na iApositolo. A lawakitaki ka mate ena kauveilatai. Ni oti na Tucaketale, a vakavulici ira na Nona tisaipeli na iVakabula ena vasagavulu na siga sa qai kau cake yani ki lomalagi.⁸

Ia e dua na ka e yali. Ni oti e vica na siga, era a laki soqoni vata na le Tinikarua ena dua na vale, sa qai “lako vakasauri mai lomalagi e dua

na rorogo e vaka na cagi vakacevaururu kaukauwa, a sa vakasinaita na vale taucoko na . . . veiyameyame . . . ni bukawaqa, a sa tiko yadua vei ira vakayaduaga. A ra sa . . . vakasinaiti ena Yalo Tabu.”⁹ E ratou sa vakaukauwataki kina na iApositolo. Era sa qai kila vakavinaka kina ni sa ka bibi sara na lewa e solia mai na iVakabula kei na isolisoli ni Yalo Tabu ki na kena tauyavutaki kina na Nona Lotu. Era a vakaroti mera veipapitaisotaki ka vakatikora na isolisoli ni Yalo Tabu.¹⁰

Ni toso na gauna, era sa mai yali yani na iApositolo kei na nodra matabete. Sa dodonu me vakalesuimai na lewa kei na kaukauwa ni veiqaravi

oqo. Ena veisenitiuri, era a nanamaki tiko na tamata ki na kena vakalesuimai na lewa kei na tauyavutaki ni Lotu ni Turaga.

Ena 1829 a vakalesuimai na matabete vei Josefa Simici kei Oliver Cowdery mai vei Joni na Dauveipapitaisotaki kei iratou na iApositolo o Pita, Jemesa, kei Joni. Ena gauna oqo era sa vakatikori tiko ki na matabete o ira na tagane lewe ni Lotu era bula kilikili. Na lewa oqo kei na soli ni isolisoli ni Yalo Tabu, e dau vakatikori vei ira na lewe ni Lotu taucoko ni oti na papitaiso, ka vakatikitikitaki keda mai vei ira na lotu tale eso.

E veidusimaki kina e dua na ivakatakila taumada o ya “mera vunau ko ira ena yaca ni Turaga na Kalou, na nodra iVakabula na kai vuravura.”¹¹ Era sa cakava tiko nikua na cakacaka ni Lotu o ira na tagane kei na yalewa era sa kacivi ka tokoni mera vakatulewa, veivakavulici, ka veiqaravi vakakina. Ena kaukauwa ga ni ivakatakila kei na isolisoli ni Yalo Tabu era sa dusimaki kina o ira sa kacivi mera kila na lewa ni Turaga. Eso era sega ni ciqoma na veika vakaoqo me sa dua na parofisai, ivakatakila, ka isolisoli ni Yalo Tabu, ia kevaka mera na kilai keda vakavinaka, e dodonu mera kila ni da sa ciqoma vakakina.

A vakatakila na Turaga vei Josefa Simici e dua na ituvatuva ni tiko savasava, o ya na Vosa ni Vuku, ni se bera ni kilai e vuravura na ca oqori. Eda sa vakavulici kece meda kakua ni gunuva na ti, kofi, bia, tavako, ka vakakina, na veimataqali wai gaga kei na veika e veivakatotogani, ka sa tadravi ira sara tu ga oqo na itabagone. Sa yalataki tu vei ira era na talairawarawa ki na ivakatakila oqo ni ra na bulabula vinaka;

“Ka ra na vakavukui ka kila-ka vakalevu, io era na kila na ka sa vuni tu;

“Io era na cici ka sega ni ceguoca, io era na lako tiko ka sega ni malumalumu mai.”¹²

Ena dua tale na ivakatakila, sa veivakaroti tiko na ivakatagedegede ni bula savasava ni Turaga me na maroroi na kaukauwa vakalou ni vakatubu kawa ka me rau vakayacora ga e dua na tagane kei na dua na yalewa, e rau

veiwatini.¹³ Na kena voroki na lawa oqo sa cala bibi sara ka tarava ga na vakadave dra kei na cakitaki ni Yalo Tabu.¹⁴ Kevaka me dua e voroka na lawa, ena veivakavulici kina na veivunauci ni veivutuni me bokoca laivi kina na ca ni ivalavala ca oqo.

Eda na vakatovolei kece sara. E rawa ni dua e kaya ni veivakaduiduitaki me sa yaco tikoga vua na ca o ya ka temaki tikoga kina vakawasoma, ia oqo sara ga na inaki ni bula oqo—meda mai vakatovolei. Ka sa tautauvata ga na kena isau vei keda kece: meda cakava, ka rawata rawa, na noda vorata na veitemaki cava ga.

“Na ka sa navuci tu me rawati kina na bula”¹⁵ sa usutu ni bula vakamatavuvale. Sa iliuliu ni itikotiko o tagane vakawati kei watina me sa uto ni itikotiko. Rau sa duavata ena nodrau vakamau. Na tagane Yalododonu Edaidai e tagane vakamatavuvale nuitaki, ka yalodina ena kosipeli. E dauveimaroroi, e tagane vakawati ka tama yalodina. E doka na veika vakamarama. O yalewa ena tokoni watina. Rau na susuga cake na itubutubu na nodra tubu vakayalo na luvedrau.

Era sa vakavulici kina na Yalododonu Edaidai mera veilomani ka vosota na nodra caka cala eso.

A veisautaka na noqu bula e dua na peteriaki yalosavasava. A vakamautaki nona daulomani. A kaukauwa sara

na nodrau veidomoni, ka yaco me sa voleka ni sucu na nodrau ulumatua.

A yaco eso na dredre ena bogi me sucu kina na gone. A laki qaravi tauvimate ena dua tale na vanua o vuniwai e kea. Ni sa mosi tiko vakadede, sa veilecayaki mai na ituvaki kei tinani gone. Sa kilai sara na vanua e tiko kina o vuniwai. Ena vanua ni veiqaravi tubukoso, a totolo sara na veiqaravi i vuniwai ka sucu sara na gone, ka sa vaka me takali yani na leqa o ya. Ia ni oti e vica na siga, a mai leqa kina o tinani gone vou mai na dua na mate veitauvi a laki qarava taumada mai o vuniwai ena bogi vata ga o ya.

Sa mai kasere eke na bula nei cauravou. Ni toso na macawa, sa ca vakalevu ga na nona rarawa. Sa sega tale ni dua na ka me vakasamataka rawa, ka sa vuki na nona cudru me sa vakarerevaki sara. Ke a yaco oqo nikua, e sega ni vakabekataki, ni na tu yani ka veilewaitaki vuniwai, me vaka sara ga ni na walia na ilavo e dua na ka.

E dua na bogi sa tukituki sara e dua e nona katuba. A kaya mai e dua na goneyalewa lailai, “E kerei iko o tamaqu mo gole mada yani. E via vosa vei iko.”

O “tamaqu” e peresitedi ni iteki.

A rawarawa tu ga na ivakasala mai vua na iliuliu vuku oqo, “Biuta, sa rauta, John. E sega ni dua na ka o

cakava rawa me kauti koya lesu mai. Ena ca vakalevu ke o cakava kina e dua na ka. John, biuta, sa rauta.”

Oqori na veivakatovolei nei noqu itokani. Me na biuta rawa vakacava o koya? Sa mai vakayacori e dua na cala bibi. A sasagataka me tauri koya vakamalua ka yaco me sa vakadeitaka rawa ni sa dodonu me talairawarawa ka muria na ivakasala nei peresitedi vuku ni iteki o ya. Me na biuta, me sa rauta.

A kaya o koya, “Au sa mai qase sara kau sa qai laki kila vakavinaka ka raica rawa sara e dua na vuniwai vakaloloma ni loma ni vanua—vakacakacakataki vakasivia, sega ni sau vinaka, oca ena veiciciyaki vei ira na tauvimate, lailai sara na nona wainimate, sega na valenibula, vica walega na iyaya ni cakacaka, sasaga me vakabulai ira na tamata, ka gugumatua ena vuqa na gauna. A yaco mai ena gauna ni veilecayaki, me vakabulai e rua na tamata, ka sega tale ni wawa. Au sa qai mai kila tu oqo!” A kaya, “Keu a vakacacana sara ga na noqu bula kei na nodra bula tale eso.”

E vuqa na gauna a vakavinavina-kataka kina na Turaga me baleta na iliuliu ni matabete vuku o ya ka a vakasalataka, “Biuta, sa rauta John.”

Eda raica ena keda maliwa eso na lewe ni Lotu era sa vakacudrui sara. Eso era vakacudrui ena veika a yaco ena ivolatukutuku ni Lotu se o ira na iliuliu ni Lotu ka vakararawataka ga kina na nodra bula taucoko, ni ra se raica tikoga na nodra cala eso. Era sega ni biuta me sa rauta. Era sa lutu ka luluqa yani vakalotu.

Na itovo ni vakasama oqori sa vaka e dua a moku ena iwau. Ena cudru, a taura e dua na iwau ka mokumokuta na uluna ena veisiga taucoko ni nona bula. Sa ka lialia! Sa ka rarawa! Na veisauumi vakaoqori e veivakamavoataki vei koya ga. Kevaka o sa vakacudrui, mo vosoti koya, guilecava, ka biuta.

E veivakaroti vakaoqo na iVola i Momani: “Ia oqo, kevaka e kune eso na cala e nodra cala ga na tamata; me kakua kina ni dua me vakalewa na veika ni Kalou, mo kunei ga kina ni ko sa savasava ena mata ni veilewai i Karisito.”¹⁶

São Luís, Brazil

E vakataka ga e dua na lewenivanua e dua na Yalododonu Edaidai. Eda sa tu ena veiyasai vuravura kecega, ka da lewe 14 na milioni. Se kena itekivu ga oqo. Eda sa vakavulici ni da sa tiko e vuravura ia eda sa sega ni vakavuravura.¹⁷ O koya gona, eda bula ga vakalewenivanua ena kena matavuvale ka veimaliwai kei ira na dui kaikai.

Eda sa vakavulici meda kakua ni lasu se butako se lawaki.¹⁸ Eda sega ni vosa ca. Eda sa nuidonu ka marau ka sega ni rerevaka na bula oqo.

Eda sa rawa ni laki “tagi vata kei ira sa tagi . . . ka vakacegui ira sa rarawa, ka vakadinadinata na Kalou ena veigauna kecega, ena veika kecega, kei na veivanua kecega.”¹⁹

Kevaka e dua e vakasaqara tiko na lotu e gadrevi ga kina e vica na ka, e sega ni koya oqo. E sega ni ka rawarawa mo dua na Yalododonu Edaidai, ia ena sala balavu sai koya ga oqo na salatu dina.

Se cava ga na veisaqasaqa se “ivalu, irogorogo ni valu, kei na tavuki ni vanua ena veiyasana e vuqa,”²⁰ ena sega ni rawa me tarova na cakacaka oqo

e dua na kaukauwa se veivakauqeti. Sa rawa meda dusimaki vakayadudua ena yalo ni ivakatakila kei na isolisoli ni Yalo Tabu. “Raica sa sega ni rawa vua na tamata me dodoka yani na ligana me tarova kina na kui sobu ni uciwai na Missouri, se me tarova na kena wai me tuva cake tale; ia sa sega talega ni rawa vua me tarova vakakina na Kalou kaukauwa, me kakua ni vakatakila mai na veika mai lomalagi kivei ira na lewe ni nona lotu.”²¹

Kevaka o colata tiko e dua na icolacola bibi, guilecava, laiva yani. Mo dau veivosoti vakawasoma ka dau veivutuni, ena qai sikovi iko mai na Yalo ni Yalo Tabu ka vakadeitaki ena ivakadinadina ko a sega tu ni kila ni bula tiko. Ko na wanonovi matua ka vakalougatataki—o iko kei ira na nomu. Oqo na veisureti me da gole yani Vua. Na Lotu oqo—Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, “na lotu dina duadua ga e vuravura taucoko,”²² ni sa Nona vosa dina oqo—ka sa vanua eda na kunea kina na “ka sa navuci tu me rawati kina na bula.”²³ Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Ena David Daniell, ivakamacala taumada ki na *Tyndale's New Testament* (1989), viii.
2. Ena Daniell, ivakamacala taumada ki na *Tyndale's New Testament*, ix.
3. 3 Nifai 27:2–5, 7–8.
4. iVola ni Mataveiliutaki Taumada, 23 ni Feperueri, 2001.
5. 2 Nifai 25:26.
6. Raica na Mosese 5:8; papitaiso: raica na 2 Nifai 31:12; 3 Nifai 11:27; 18:16; masulaki na tauvimate: raica na Vunau kei na Veiyalayalati 42:44; vakatikori ni Yalo Tabu: raica na Moronai 2:2; veitabaki ni matabete: raica na Moronai 3:1–3; sakaramede: raica na Moronai 4:1–3; cakamana: raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:66–69.
7. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:6.
8. Raica na Cakacaka 1:3–11.
9. Cakacaka 2:2–4.
10. Raica na Cakacaka 2:38.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 1:20.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 89:18–20.
13. Raica “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona, Noveba 2010*, 129.
14. Raica na Alama 39:4–6.
15. Alama 42:8.
16. Tabana ni iulutaga ni i Vola i Momani.
17. Raica na Joni 17:4–19.
18. Raica na Lako Yani 20:15–16.
19. Mosaia 18:9.
20. Momani 8:30.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 121:33.
22. Vunau kei na Veiyalayalati 1:30.
23. Alama 42:8.